

Навчально-науковий інститут економіки,
управління, права та інформаційних технологій

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Освітньо-професійна програма Харчові технології

спеціальність 181 Харчові технології

галузь знань 18 Виробництво та технології

освітній ступінь Бакалавр

Розробник:

Загребельна Ірина –

доцент кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин,

к.е.н., доцент

Гарант ОПП:

Ніна Будник –

завідувач кафедри харчових технологій,

к.т.н., доцент

Полтава 2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Економіка підприємства
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова дисципліна загальної підготовки
Назва структурного підрозділу	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Загребельна Ірина, к.е.н. доцент Контакти: ауд. 464, навчальний корпус №4 e-mail: irina.zagrebelska@pdaa.edu.ua тел.: 0668405540, сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/zagrebelska-iryna-leonidivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	181 Харчові технології ОПП Харчові технології
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Вища математика, інформаційні системи та технології

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни сформувати у здобувачів вищої освіти систему теоретичних знань, прикладних вмінь і навичок щодо використання основ прикладної економіки, методів організації ефективного господарювання на рівні основної ланки суспільного виробництва, підприємства.

Основні завдання навчальної дисципліни: теоретично і практично підготувати студентів для вирішення конкретних завдань діяльності підприємства в умовах ринку, зокрема: окреслення цільових характеристик діяльності підприємства на ринку; формування програми виробництва продукції та її реалізації, ресурсного забезпечення виробничої програми; визначення понять: поточні витрати підприємства; собівартість продукції; собівартість видів продукції; склад поточних витрат; вивчення методів та прийомів аналізу; планування витрат підприємства; оцінка ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення.

Компетентності:		Програмні результати навчання:
загальні:	фахові:	
ЗК 1. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК 4. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.	ФК 6. Здатність укласти ділову документацію та проводити технологічні та економічні розрахунки. ФК 13. Здатність підвищувати ефективність виробництва, впроваджувати сучасні системи менеджменту. ФК 14. Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, професійні та базові знання в галузі економіки і логістики для вирішення прикладних задач, проводити технологічні, технічні та економічні розрахунки.	ПРН 24. Здійснювати технологічні, технічні, економічні розрахунки в рамках розроблення та виведення харчових продуктів на споживчий ринок, вести облік витрат матеріальних ресурсів. ПРН 25. Виявляти творчу ініціативу з питань ринкової трансформації економіки.

Програма та структура навчальної дисципліни

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	181XT бд 2022			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань	10	2	-	8
Тема 2. Ринок і продукція	12	2	2	8
Тема 3. Товарна та цінова політика підприємства	12	2	2	8
Тема 4. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	12	2	2	8
Тема 5. Капітал підприємства	12	2	2	8
Тема 6. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	10	2	2	6
Тема 7. Витрати підприємства	10	2	2	6
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання	12	2	2	8
Усього годин	90	16	14	60

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання 181XT бд 2022

Програмні результати навчання	Форма оцінювання					Разом
	Обговорення теоретичних питань	Розв'язування тестів	Виконання практичного завдання	Виконання самостійної роботи	Написання реферату	
ПРН 24	8	12	22	10	8	60
ПРН 25	6	9	13	6	6	40
Разом	14	21	35	16	14	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Поточний контроль за видами навчальної роботи студентів, балів					Разом за всі види контролю, балів
	Усне опитування	Тестування	Виконання практичних завдань	Виконання завдань самост.роб	Написання реферату	
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань	-	-	-	2	14*	2
Тема 2. Ринок і продукція	2	3	5	2		12
Тема 3. Товарна та цінова політика підприємства	2	3	5	2		12
Тема 4. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2	3	5	2		12
Тема 5. Капітал підприємства	2	3	5	2		12
Тема 6. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	2	3	5	2		12
Тема 7. Витрати підприємства	2	3	5	2		12
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання	2	3	5	2		12
Написання реферату					14*	12
	14	21	35	16	14	100
Разом						100
Залік						-
Всього за вивчення дисципліни						100,0

**Шкала та критерії оцінювання обговорення теоретичних питань,
виконання завдань самостійної роботи денної форми навчання**

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, балів
Здобувач вищої освіти демонструє здатність: складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали, використовуючи різноманітні та/або визначені інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми	на високому рівні – ЗВО демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку	2
	на середньому рівні – ЗВО демонструє знання і розуміння основних положень питання, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні несуттєві помилки у мовленнєвому оформленні	1,5
	на достатньому рівні – ЗВО демонструє неточні знання і розуміння основних положень матеріалу; висновки неповні; наявні помилки	1
	на низькому рівні – ЗВО демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень матеріалу; наявні суттєві помилки	0-0,5

**Шкала та критерії оцінювання розв’язування тестів для денної форми навчання,
(0,3 бала за кожну правильну відповідь)**

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, балів
Здобувач вищої освіти демонструє здатність: складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали, використовуючи різноманітні та/або визначені інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми	на високому рівні (95-100% правильно виконаних тестових завдань)	2,7-3,0
	на середньому рівні (80-94% правильно виконаних тестових завдань)	2,0-2,6
	на достатньому рівні (60-79% правильно виконаних тестових завдань)	1,3-1,9
	на низькому рівні (менше 60% правильно виконаних тестових завдань)	0-1,2

**Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань
для денної форми навчання**

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, балів
Здобувач вищої освіти демонструє здатність: складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали, використовуючи різноманітні та/або визначені інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми	на високому рівні (виконано понад 90% завдань)	4,1-5,0
	на середньому рівні (виконано від 61% до 89% завдань)	3,1-4,0
	на достатньому рівні (від 41% до 60% завдань)	2,1-3,0
	на низькому рівні (виконано до 40 % завдань)	0-2,0

Шкала та критерії оцінювання виконання реферату*,

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, балів
Здобувач вищої освіти демонструє здатність: складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали, використовуючи різноманітні та/або визначені інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми	реферат, має обсяг 10 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; список використаних джерел 5-6 позицій, відповідає діючому стандарту оформлення бібліографії: здобувач при захисті реферату повністю демонструє засвоєний результат навчання за темою реферату;	12-14
	реферат, який має обсяг до 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки щодо відповідності результату навчання, логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки, здобувач при захисті реферату не повністю володіє матеріалом щодо результату навчання за темою реферату;	5-11
	тема реферату нерозкрита або ж повністю не розкриває заявлений результат навчання, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами, здобувач відмовляється від захисту	0-4

* - протягом вивчення навчальної дисципліни студент обов'язково виконує за будь якою темою на вибір 1 реферат (всього за курс – 1 реферат).

Форма проведення семестрового контролю, згідно з робочим та навчальним планом, – залік.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 2-х бальною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	
35 – 59	FX	не зараховано
1 – 34	F	

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 90 год. Кількість кредитів – 3. Форма сем. контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дедлайни та перескладання:

Практичні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Перескладання поточного контролю відбуваються за наявності поважних причин.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Азарова А.О., Нікіфорова Л.О. Економіка підприємства. Практикум: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ВНТУ, 2016. 216 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу. Київ: КНЕУ, 2014. 624 с.
3. Бойчик І. М Економіка підприємства: підручник. Київ : Кондор Видавництво, 2016. 378 с.
4. Кузьмин, В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с.
5. Лазебник Л.Л., Гурочкіна В.В., Слюсарева Л.В. Економіка підприємства /за заг. ред. Л.Л. Лазебник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 426 с.
6. Шарко М. В., Мешкова-Кравченко Н.В., Радкевич О. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Херсон : Олді-плюс, 2014. 436 с.
7. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / Вид. 2-ге перероб. і доп. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

Допоміжна

1. Гиль О. О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2015. 248 с
2. Заблоцький Б. Ф. Економіка і організація іноваційної діяльності : навч. посіб. / 2-ге вид. Київ : Ліра-К, 2015. 428 с
3. Загребельна І.Л., Олійник Є.О. Потенціал трудових ресурсів сільського господарства Полтавської області. Агросвіт. 2017. № 11. С. 15-20.
4. Загребельна І.Л. Оптимізація виробничо-галузевої структури молочно-скотарського підприємства. Наука й економіка. 2013. № 4 (32), Т. 1. С. 213-219.
- 5.
6. Загребельна І.Л., Світлична А.В. Розвиток соціального підприємництва в Україні. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки». 2020. № 1. С. 54-61.
7. Загребельна І. Л., Воронько-Невіднича Т. В., Дубовик А. М., Киричок А. Ю. Управління розвитком підприємства за сучасних умов господарювання. Галицький економічний вісник. 2021. № 3 (70). URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?70>
8. Карпунь І. Н. Санація підприємств : навч. посіб. Київ : ЛіраК, 2015. 448 с
9. Мельнік Л. Г. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2015. 876 с.
10. Методичні рекомендації з аналізу господарської діяльності сільськогосподарських підприємств : практичний посібник [Стецюк Л.С., Жук В.М., Бездушна Ю.С. та ін.]; К. : ННЦ «ІАЕ». 2018. 40 с.
11. Zahrebelna I, Volkova N. Methods of estimation of development capacity of processing enterprises and peculiarities of their application. Інфраструктура ринку. 2020. № 40. Р. 149-154.
12. Safonov Y., Borshch V., Shulzhenko I., Zahrebelna I, Bolshakova I. Digital Transformation in Developing Economies under the COVID-19 Pandemic. IEEE Engineering Management Review, 2022, p. 1-9, doi: 10.1109/EMR.2022.3195873.

Інформаційні ресурси

1. Економічний словник. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/EKONOMIC_SL_2006.pdf

2. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Веб-сторінка Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.gov.ua>.
4. Веб-сторінка Головного управління державного казначейства України. URL: <http://www.me.gov.ua/kaznach./plsq1/kaza.a.10>
5. Веб-сторінка Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>